

פנינים נפלאים ומתוקים על הפרשה

זרע שמשון

מתוך הספר המסגל "זרע שמשון" שחברו המקובל האלקי הקדמון רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זכר צדיק וקדוש לברכה. אשר בקש שילמדו בספרו והבטיח ישועות רבות למקמי בקשתו.

פסח תשפ"ד • גליון 289

תורת שמשון

פרפראות בעניני המכות

הטעם שהעשירו ישראל כבר במכת דם

כתוב במדרש (שמו"ד ט, ט) אמר רבי אבין ממכת דם העשירו ישראל, שלא היה המצרי יכול לשנות מים אלא אם היה קונה אותה מישראל בכסף רב.

מקשה רבנו הזרע שמשון זלה"ה: מה היה הצורך שבני ישראל יתעשרו כבר בעת מפת דם, הלא ההבטחה של הקב"ה שיתעשרו היה רק על עת צאתם ממצרים, ככתוב 'ואחרי כן יצאו ברכש גדול'.

ומתראי רבנו: שהרי לדעת רבי עקיבא, המצרים לקו כבר במצרים חמשים מכות, ורצה הקב"ה שידעו שהם מקבלים המכות כי משתעבדים בישראל, ואם יהיו ישראל עניים, נמצא שהם מכים יותר ממצרים, שהרי עניות היא יותר מחמשים מכות, כדברי חז"ל (ב"ב קטז, א) דרש רבי פנחס בר חמא קשה עניות בתוך ביתו של אדם יותר מחמשים מכות, וממילא לא היה נכר סבלם של מצרים לעמת סבלם של ישראל, ולכן הכרח הקב"ה להעשיר את ישראל כבר מהמכה הראשונה, ואז יראו כלם שרק המצרים סובלים, ויבינו שהדבר בא מחמת שהציקו לישראל. (זרע שמשון פרשת וארא אות ט)

מדוע לא התרו בפרעה לפני מכות כנים, שחין, חשך

מקשה רבנו הזרע שמשון זלה"ה: מדוע לא מצינו שהתרו בפרעה קדם מכות כנים, שחין, וחשך, כמו בכל שאר המכות.

ומבאר רבנו: הנה מצינו (ילקוט הראובני זארא) שבכל אחת משלושת מכות הללו, שמשו השנים האחרים עמה, ולכן לא יכל משה להתרות עליהם, כי אם היה מתרה על אחת לבדה, היה נראה בדאי, כי באו עמה עוד שנים, ועל כלם יחד לא יכל להתרות, כי לא בא עקר זמנם. (זרע שמשון פרשת וארא אות טז)

הקב"ה הביא את החיות במפת ערב יחד עם היער

כי אם אינה משלח את עמי הנני משליח בה ובבעבדיך ובעמך ובבתיך את הערב ומלאו בתי מצרים את הערב וגם האדמה אשר הם עליה' (שמות ה, יז): מקשה רבנו הזרע שמשון זלה"ה: מה פשר תבות 'וגם האדמה אשר הם עליה', שנראים משללי הבנה. ומתראי רבנו: שהחיות כשאנים בייער מקומם הטבעי, הם פוחדים ואינם מזיקים, לכך הביא הקב"ה את החיות עם היערות שלהם, כדי שיהיו מזמנים להרג ולהזיק ללא פחד, וזה הפננה 'וגם האדמה אשר הם עליה'. (זרע שמשון פרשת וארא אות יא)

ענש מכת חשך בא מדה כנגד מדה

רבנו הזרע שמשון מבאר יפה: הטעם שהביא הקב"ה על המצרים את מכת החשך מתפרש על פי מה שכתב ברש"י (בראשית מז כח) שכיון שמת יעקב נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מחמת צרת השעבוד. ולפי זה מובן היטב טעם ענש זה, שיש בכך ענש מדה כנגד מדה, כפי שהם סתמו עיני ישראל, לפיכך גם הקב"ה סתם עיניהם בחשך. (זרע שמשון פרשת וארא אות טז)

כל הבכורות מתו ברגע אחד

והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר כמהו לא נהיתה וכמהו לא תסף' (שמות יא, ו): מקשה רבנו הזרע שמשון זלה"ה, מדוע נכתב והיתה 'צעקה' בלשון יחיד, והלא לכאורה הצעקה היתה נשמעת מכל הבתים שמתו הבכורות, מפני שכלם צעקו, וראוי לכתב: והיתה צעקות גדולות בכל ארץ מצרים. ומתראי רבנו: שהרי באלשיך כתב, שבמכת בכורות היה נס גדול וסימן מבהק שידו של הקב"ה היא שמכה בהם יותר משאר המכות, שבשאר המכות המכה היתה משמשת שבועה ימים, ובאמצע המכה היתה יכולה להפסק מחמת תפלתו של משה, וכפי שאכן ארע בחלק מהמכות, מה שאין כן במכת בכורות הכל היה ברגע אחד, שכלם מתו ברגע אחד. ולפי זה מובן מדוע כתב 'צעקה' לשון יחיד, כי כלם מתו באותו רגע, וצעקתם נשמעה יחד כצעקה אחת. (זרע שמשון פרשת קדושים אות ב)

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

זיווג הגון	זשיק והצלחה	הצלחה במנוחת הנפש	ברכה בשפע	הצלחה גדולה	ברכה והצלחה
שרה שרון בת סופיה	רפאל בן סופיה וזוגתו	אליאס בן איסתריוה וזוגתו	ברכה בראש	דניאל אורי בן רגינה מלכה	בן רחל
לימוד חזון מקיבו סגיס מתוך אישיו ושמחה	שינוי לויסמך בוש"ק בקירוב תשלוח מורחב ורביה בכל חגיגי	שינוי לויסמך בוש"ק בקירוב משפחה מתוך מנוחת הנפש	לחפזות גדולה בכל חגיגי וברוכות הדורות	סיכור לטעם ריבך וחפזות בכל חגיגי וברוכות הנפשות	לחפזות גדולה בכל חגיגי וברוכות הנפשות

ברכת המחבר מתוך הקדמת הספר

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

ארבע לשונות של גאלה וארבע זיתים של מצה

ובטעם אלו הארבע לשונות של גאלה, יש לומר, שהם כנגד ד' דברים עקרים לשלמות האדם לעבודת בוראו, ש'הוצאתי אתכם' רומז לידיעת והפרת מהות הטוב והשקר והרע והענש, שמי שהוא בצער הוא טרוד ומטרף, ואין לו דעת להפיר מהות הטוב ומהות הרע, אמנם, כשיצא מהצער, מתחיל להפיר ובא לידי ידיעה.

ואחר כך 'הוצאתי אתכם מעבדתם', הינו ההבדלה, שיהיו מרחקים ומבדלים מעבודת המצריים, בין מעבודת הנפש בין מעבודת הגוף, כדכתיב (שמות יב, כא) 'משכו וקחו לכם' וכו', משכו וידכם מעבודה זרה וכו' (שמו"ד טז, ב), כמו שפרש"י על פסוק (בראשית לא, טז) 'כי כל העשר אשר הציל' וכו', כל הצלה שבמקרא לשון הפרשה. וכן התרגום של 'ויציל אלהים' (שם פסוק ט), 'ואפרש'.

'וגאלתי אתכם', נגד הזריזות מביאה לידי נקיות ונקיות מביאה לידי וכו', עד שבא לידי תחית המתים וביאת אליהו (עבודה זרה כ, ב), נמצא שהזריזות הוא התחלת הגאלה. ועוד, שהגאלה של מצרים היתה בחפזון ובזריזות גדול, וזהו שרמז להם 'וגאלתי אתכם' בזריזות ובחפזון, כדון הגואל שאינו גואל לחפזין (ע"פ קדושין כ, ב), אלא הכל בבת אחת וברגע אחד.

ואחר כך 'ולקחתי אתכם לי לעם', דהינו שיתמידו במעשיהם הטובים, כמו שתמיד הם נקראים 'עמי'.

וכנגד ד' לשונות אלו תקנו ד' כוסות. והכי נמי יש לנו ד' זיתים של מצה שחיבנונו חכמים לאכל בליל פסח. והפזית הראשון הוא של 'המוציא לחם', וזה רומז שצריך שאדם יכיר הטוב והרע, ומי שאין לו דעת אינו יכול להפיר, ומי שאינו אוכל לחם אין לו דעת, כדאמרין בשלהן ערוף ארח חיים סימן פ"א (סעיף א).

והפזית השני של אכילת מצה, רמז שצריך להבדיל בין טוב לרע, שכל ההבדלות תלויה בחוט השערה, בין נשחט רבו של קנה לנשחט חציו, דהינו חוט השערה (ספרא שמיני פרשה י). וכן נמי אותיות 'חמץ' הם ממש כמו אותיות 'מצה', רק שבחמץ יש החי"ת, ובמצה יש ה"א, שרגלה השמאלי מרחק כחוט השערה מגגה עד שאינה נראית חי"ת. **הפזית השלישי** הוא של כורף, כדי לצאת כסברת הלל, שהיה כורף הפסח עם המצה ומרור וכו' (פסחים קטו, א), ובפסח פתיב (שמות יב, יא) 'ואכלתם' וכו', והוא רמז לזריזות, כמו שנקרא 'פסח' על שם הדלוג והקפיצה (רש"י שם פסוק יא).

והפזית הרביעי הוא של אפיקומן, שאחריו אין לאכל שום דבר, כדי שישאר טעם מצה בפיו (פסחים קיט, ב; רשב"ם ד"ה אין), והינו רמז לתמידות שצריך בדרך הטובה.

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש - הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

הטעם לאכילת מצה ובחג הפסח דוקא

ושמרתם את המצות, כי בטעם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים, ושמרתם את היום הזה לזרתיתכם. (שמות יב, יז)

מבאר רבנו האור החיים זלה"ה: שהבורא אמר לבני ישראל, שכשם שאני שמרתי את היום המדיק ליציאת מצרים, ולא אחרתי והתמהמהתי מלהוציאכם אף לא יום אחד, אלא בטעם היום הזה הוצאתי אתכם, לטעם זה אתם גם כן לא תאחרו את המצה עד שתחמיא, עד שתעשה לחם.

ואמר עוד ושמרתם את היום הזה, כאן צוה ה', שיהיה האדם משמר גם הוא את יום הפסח במדיק, לבל יטעה בהשבון הימים, ולא יקדים ולא יאחר מעשות את חג הפסח, וחלילה לא יעשה יום אחר במקומו. וממילא מבאר רבנו שהמשפט האמצעי בה כתוב הטעם, בא לפרש גם לפניו וגם לאחריו, הן על טעם אכילת המצה, וגם הטעם לשמירת התאריך של חג הפסח.

הטעם לאכילת פסח מצה ומרור יחד

בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אתו, על מצות ומררים יאכלהו: (במדבר ט, יא)

רבנו האור החיים זלה"ה מבאר הטעם שקרבן פסח נאכל יחד עם מצות ומרורים: תחלה מקדים טעם פשוט, כי הרי הפסח נאכל צלי ונאכל שלם, וזה בא להראות את החרות שהיה ליהודים, כי כל זה הוא דרך אכילת חרות, ולכן גם המרורים באים עמה מאותה סבה, כי דרך האוכל צלי שאוכל עמו גם דבר חריף, כי זה מוסיף הנאה לחיך האוכל, וכן גם המצות הבאים יחד עם הצלי באים להטעים המאכל. ומוסיף לפרש עוד טעם עמק יותר מדוע הם נאכלים יחד, כי המרור הוא רמז לקשי גלות מצרים, שבזכותה זכו להוציא ניצוצי קדושה משם, והמצה באה לרמז על המהירות ביציאה ממצרים, שאם לא היו יוצאים מהרה, היו משתקעים שוב שם, והפסח בא לרמז על עץ הגאלה שפסח על בתי ישראל, והוא ענין הגאלה שגאל אותם ממצרים, וכך הוציאו ניצוצות הקדושה. ונמצא כלם צריכים זה לזה, שבכדי להוציא את הניצוצות היו צריכים לגלות-מרור, וגאלה-פסח, מצה-מהירות, ולכן נאכלים יחד פסח מצה ומרור.

